

16. Горбачева, О. В. Теоретические основы механизма синергетического потенциала инноваций на предприятии [Текст]: зб. наук. пр. / О. В. Горбачева // Вісник СевНТУ. Серія: Економіка і фінанси. – 2012. – Вип. 130. – С. 56–61.

References

1. Arterchuk, V. D., Guznjaeva, M. Ju. (2012). Ocenka rezul'tativnosti upravlencheskogo konsul'tirovanija. *Fundamental'nye issledovanija*, 3-6, 702–705.
2. Karapejchik, I. N. (2012). Potencial'nye funkcii i zadacha sistematizacii potencialov v jekonomike. *Innovacijni ekonomika*, 4 (30), 9–15.
3. Chernyshova, I. V., Teterina, I. V. (2011). Metody ocenki innovacionnogo potenciala predprijatija. *Finansy gosudarstva i predprijatija: mehanizmy vzaimodejstvija*. Bijsk : Izd-vo Alt. gos. tehn. un-ta, 114–120.
4. Gryshko, V. A. (2011). Ocinjuvannja ta upravlinnja investycijno-innovacijnym potencialom mashynobudivnyh pidpryjemstv. *L'viv*, 27.
5. Rachyns'ka, G. V. (2008). Vyznachennja ta ocinjuvannja innovacijnoi' pryvablyvosti pidpryjemstv. *272–276*.
6. Golubjev, A. V., Poltinina, O. P. *Metodychnyj pidhid do ocinjuvannja innovacijnoi' pryvablyvosti pidpryjemstva v suchasnyh umovah rozvytku ekonomiky Ukrainy*. Available at: http://www.rusnauka.com/26_NII_2009/Economics/52110.doc.htm
7. Kudrjavceva, I. Ju. (2004). Sovershenstvovanie upravlenija mashinostroitel'nyh predprijatijem na osnove formirovanija i ispol'zovanija innovacionnogo potenciala, 144.

8. Kruglov, A. V. (2011). Sub'ekto-orientirovannyj mehanizm obespechenija ocenki innovacionnogo potenciala promyshlennyh predpriyatij. Tver': Tverskoj gos. un-t, 192.

9. Krasnokuts'ka, N. S. (2012). Upravlinnja potencialom torgovel'nogo pidpryjemstva. *Kharkiv: Hark. derzh. un-t harchuvannja ta torgivli*, 354.

10. Urusov, A. S. Sovershenstvovanie kriteriev ocenki innovacionnogo potenciala predprijatija. Available at: http://www.ieay.ru/nauch/sc_article/2010/11/Urusov.shtml

11. Maslak, O. I., Dvornyk, M. O., Rogova, O. S. Teoretychni zasady innovacijnogo potencialu pidpryjemstva ta jogo ocinka. Available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en/em/2008_5_2/Zbirnik_EM_08_2_13.pdf

12. Mazejkina, O. O. (2010). Ocinka innovacijnogo potencialu pidpryjemstva. Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektual'noi' vlasnosti, 1, 213–217.

13. Mingaleva, Zh. A., Platynjuk, I. I. (2011). Ocenka urovnja innovacionnogo razvitija predprijatija. *Kreativnaja jekonomika*, 4 (52), 52–58.

14. Innovacionnyj menedzhment v Rossii: voprosy strategicheskogo upravlenija i nauchno-tehnologicheskoy bezopasnosti (2004). Moscow: Nauka, 880.

15. Erygin, Ju. V., Ulickaja, T. R., Erygina, L. V. Innovacionnyj potencial predprijatija: problemy ocenki. Available at: http://science-bsea.narod.ru/2008/ekonom_2008-2/erygin_innov.htm

16. Gorbacheva, O. V. (2012). Teoreticheskie osnovy mehanizma sinergeticheskogo potenciala innovacij na predprijatii. *Visnik SevNTU. Serija: Ekonomika i finansi*, 130, 56–61.

*Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Колодізев О. М.
Дата надходження рукопису 19.05.2015*

Заднепровська Ганна Ігорівна, викладач, кафедра банківської справи, Харківський національний економічний університет, пр. Леніна 9-«А», м. Харків, Україна, 61166
E-mail: anutkastil@list.ru

УДК 338.22 : 316.32(477)

DOI: 10.15587/2313-8416.2015.45281

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

© Б. В. Ільченко

В статті висвітлено історичні аспекти розвитку підприємництва як визначальної рушійної сили зі стійкого розвитку; ключові проблеми, які обмежують участь та вплив українського підприємництва на формування та реалізацію політичних рішень у цій сфері; розглядаються перспективи посилення місця і ролі бізнесу у досягненні стійкого розвитку в Україні

Ключові слова: підприємництво, соціальний діалог, соціально-відповідальний бізнес, стійкий розвиток

The article highlights the historical aspects of the development of entrepreneurship as a determinant of the driving force for sustainable development and key issues that limit the participation and impact of the Ukrainian business on the formation and implementation of political decisions in this field; prospects of strengthening the place and role of business in achieving sustainable development in Ukraine are considered

Keywords: entrepreneurship, social dialogue, socially responsible business, sustainable development

1. Вступ

Ключовими засобами реалізації переходу до стійкого розвитку є *системна трансформація суспільства, яка здійснюється на основі нової світоглядної парадигми*, побудованої на засадах сталих господарських відносин та збереження довкілля. Вирі-

шальним чинником успіху трансформації суспільства є усвідомлена і активна участь різноманітних соціальних груп й, зокрема, підприємництва як найбільш соціально активної частини суспільства, в процесі формування та реалізації стратегії стійкого розвитку.

У Плані Дій [1], опрацьованому на Самміті Землі в Йоганезбурзі, поставлено завдання «підвищувати ступінь корпоративної екологічної і соціальної відповідальності і підзвітності. Це потребує, зокрема, уживання заходів на всіх рівнях, для того щоб ... заохочувати діалог між підприємствами і громадами, у яких вони функціонують, та іншими учасниками...»; відзначається необхідність «заохочувати відповідні владні структури на всіх рівнях, враховувати фактори, пов'язані з забезпеченням сталого розвитку, у процесі прийняття рішень, у тому числі з питань, що стосуються планування в сфері соціально-економічного розвитку на національному і місцевому рівнях...».

2. Постановка проблеми

Україна, яка прийняла у 1992 році *глобальну стратегію розвитку «Порядок денний на XXI століття»*, є однією з небагатьох країн, які до цього часу не мають національної стратегії стійкого розвитку. Зокрема, не розроблено дієвих механізмів залучення підприємництва до вирішення завдань зі стійкого розвитку.

Це зумовлено наступними причинами: по-перше, в українському підприємницькому середовищі превалюючими базовими цінностями, що визначають стратегії господарювання, є цінності індустріального суспільства, які протиставляються концепції соціально відповідального бізнесу; по-друге, в Україні не сформовано стратегію використання підприємницького потенціалу для реалізації «інноваційного прориву» України, що має стати ключовим пріоритетом в контексті СР; по-третє, рівень самоорганізації малого та середнього бізнесу та його залучення до соціального діалогу з владою та громадянським суспільством вкрай слабкий. Це, в свою чергу, обмежує вплив підприємництва на розробку та реалізацію соціально-економічної та екологічної політики.

3. Аналіз проблеми

Проблематика стійкого розвитку суспільства та механізмів реалізації відповідних стратегій широко представлена в науковій літературі. Теоретичні засади та загальні філософські концепції стійкого розвитку представлені у роботах В. Вернадського, К. Цюлковського, Т. де Шардена та ін. Серед вітчизняних науковців необхідно відзначити роботи А. Горбаня, В. Шевчука, П. Костюка, Т. Яхтеєвої, А. Філіпенка, О. Кіндратець та ін.

Важливим фактором забезпечення стійкості соціально-економічного розвитку є інноваційно-технологічні зміни. Питання місця та ролі підприємництва як визначальної рушійної сили стійкого розвитку розглядаються у теоріях циклів кон'юнктури М. Д. Кондратьєва та Й. Шумпетера [2]. Суттєвий доробок у теорію СР внесли вчені, які віддають перевагу економічним регуляторам еколого-виробничої збалансованості, удосконаленню ринкового регулювання процесів суспільно-природної взаємодії (Р. Солоу, А. Пігу, Р. Коуз та ін.) [3].

В Україні ці питання досліджують А. Садеков, В. Пилипенко та ін., проте проведений аналіз науко-

вої літератури дозволяє зробити висновок про недостатнє розкриття ролі підприємництва в контексті забезпечення стійкого розвитку (СР).

4. Постановка завдання

Таким чином, завданнями даної статті є: по-перше, розглянути сутність, перешкоди та шляхи формування в суспільній свідомості та господарській практиці нової «синергетичної» парадигми господарювання, перспективи формування соціально відповідального бізнесу в Україні; по-друге, проаналізувати досвід економічно розвинених країн щодо механізмів стимулювання інноваційного розвитку бізнесу як передумови стійкого розвитку й можливості його застосування в Україні; по-третє, проаналізувати перспективи посилення ролі підприємництва у соціальному діалозі з владою та громадянським суспільством як єдиного реального механізму посилення участі підприємництва у забезпеченні СР.

5. Підприємець як рушійна сила стійкого розвитку сучасного суспільства

Проблемі формування нового «духу господарювання», моделі підприємницької діяльності, яка б відповідала викликам сучасного суспільства, його стійкого розвитку, присвячено багато досліджень.

В «протестантський» період розвитку капіталізму до раціональної господарської діяльності спонукали духовні мотиви: намагання раціонально вести господарство заради спасіння. Саме це і мало визначальний вплив на формування «капіталістичного духу», як говорив М. Вебер. В період індустріального суспільства як зазначав М. Вебер, дух аскези пішов з мирської оболонки. «Тяга до наживи, позбавлена релігійно-етичного змісту, набуває там, де вона досягла найвищої своєї свободи, характеру нестримної пристрасті» [4].

Багато західних науковців закликають суспільство «масового споживання» до свідомого самообмеження, справедливо вбачаючи в його подальшому розвитку непосильне навантаження для навколишнього середовища, обмеженість ресурсів якої стала очевидною. Західний тип раціонального господарювання зазнає певних змін. Формування екологічної свідомості поступово змінює форми й структуру споживання в розвинутих суспільствах. У протизвагу його екстенсивному нарощуванню усе більше значення надається якості, екологічній чистоті, безпеці для здоров'я споживаних продуктів.

Соціальна відповідальність як інноваційна концепція функціонування господарюючого суб'єкта найбільш повно відображено в Глобальному договорі ООН. Глобальний договір спирається на десять принципів [5], відповідно до яких ділові кола:

- 1) повинні підтримувати і поважати підхід, що передбачає захист міжнародних прав людини в їх сферах впливу;
- 2) не повинні бути причетними до порушень прав людини;
- 3) повинні підтримувати свободу асоціацій та ефективне визнання права на колективний договір;

4) повинні підтримувати ліквідацію усіх форм примусової та обов'язкової праці;

5) повинні підтримувати ефективну ліквідацію дитячої праці;

6) повинні підтримувати ліквідацію дискримінації при наймі на роботу та в професійній діяльності;

7) повинні підтримувати обережний підхід до екологічних питань;

8) повинні виступати з ініціативами в підтримку посилення екологічної відповідальності;

9) повинні заохочувати розробку і розповсюдження екологічно безпечних технологій;

10) повинні боротися з усіма проявами корупції, включаючи здирство та хабарництво.

Глобальний договір охоплює усі провідні суспільні сили, але визначальною його стороною визначено саме бізнес, який має суттєво посилити свою соціальну та екологічну спрямованість.

За версією Світової Ради Компаній зі Сталого Розвитку, КСВ — це довгострокове зобов'язання компанії поводитися етично та сприяти економічному розвитку, одночасно покращуючи якість життя працівників та їх родин, громади й суспільства загалом [6].

Відомий вітчизняний фахівець з питань соціальної відповідальності П. Калита [7] зазначає, що доцільно говорити не про соціальну відповідальність бізнесу, а про соціально відповідальний бізнес, тобто бізнес, який відповідально ставиться до своїх соціальних обов'язків, й вводить термін «соціальна спрямованість». «Соціальна спрямованість – це філософія і системна практична діяльність з покращення життя людей з урахуванням інтересів майбутніх поколінь. Соціальна спрямованість характеризує компанію, як таку, що відповідально ставиться до виконання, як мінімум, базових етичних норм. В свою чергу, соціально спрямований бізнес – це етичний бізнес з турботою про людей та їх майбутнє».

Для досягнення стійкого розвитку необхідна переорієнтація підприємницької діяльності у бік стабільного навколишнього середовища й процвітаючої економіки одночасно. У цьому контексті під еколого-орієнтованим підприємництвом А. Садеков [8] розуміє таке підприємництво, що виробляє конкурентоспроможні товари й послуги, що задовольняють людські потреби і які забезпечують необхідну якість життя при постійному зменшенні ресурсоемності й екологічних наслідків протягом усього життєвого циклу продукції до рівня, що відповідає оптимальній оцінці межі господарської емності біосфери.

У країнах ЄС концепція коефективності, що була вперше уведена в 1992 р. швейцарським підприємцем Стефаном Шмидхейні в його книзі «Зміна курсу» і далі взята на озброєння й детально розвинена Всесвітньою Радою підприємців зі стійкого розвитку. Якщо говорити про принципи екологічно орієнтованого розвитку підприємництва, варто враховувати, що основні підходи по даному питанню були сформульовані у Хартії Міжнародної торговельної палати про підприємницькі принципи стійкого розвитку. Як відзначається в даному документі, з метою вироб-

лення перспективної економічної політики, що дозволяє адекватно реагувати на зростаючі вимоги по захисту навколишнього середовища, підприємствам доцільно керуватися наступними засадами й положеннями:

1) розглядати екологізацію в якості вищих корпоративних пріоритетів підприємства;

2) розробку корпоративної політики, програм і практики екологізації всіх напрямків діяльності підприємства необхідно організувати з урахуванням інтересів споживачів, громадськості, вимог ринку, що включають і екологічні вимоги;

3) екологічне обґрунтування прийняття управлінських рішень на всіх ієрархічних рівнях;

4) продукти й послуги повинні відповідати вимогам екологічної безпеки, мінімальної енерго-, ресурсо- і матеріалоемності, а також піддаватися утилізації тощо. [9].

Реалізація зазначеного вище потребує якісно іншого підходу до реалізації інноваційного потенціалу українського підприємництва.

Й.Шумпетер вважав, що функція підприємництва є ключовою змінною теорії економічного розвитку [10]. Інновація у Шумпетера – це не просто поняття, яке означає будь-яке нововведення, а нова функція виробництва, що є історично необхідною і передбачає стрибок від старої виробничої функції до нової. У цьому інноваційному процесі підприємець по-новому комбінує наявні ресурси, формує нову продуктивну функцію (аттрактор).

М. Лапін визначає нововведення як «зміни розвитку способів і результатів діяльності людей. Суть нововведення є інноваційна діяльність, а зміст – комплексний процес виробництва, розповсюдження та використання нового практичного засобу (новинки) для задоволення людських потреб, які змінюються під впливом розвитку суспільства. Одночасно цей процес пов'язує дану новизну із змінами в тому соціальному та матеріальному середовищі, в якому здійснюється її життєвий цикл» [11].

З метою підтримки технологічного лідерства в США у 80-ті роки було прийнято ряд законів, видані розпорядження і постанови Президента й Уряду, що заохочують контакти науки і бізнесу, стимулюють вкладення приватних коштів у НДДКР, розширюють можливості державних наукових центрів у комерціалізації результатів досліджень. Були істотно скорочені податки на прибуток компаній, що спрямовується ними у сферу технологічного розвитку.

Розробка інноваційної політики для України є особливо актуальною проблемою, оскільки показники наукомісткості більшості вітчизняної промисловості суттєво нижчі, ніж у країнах ЄС та США, не зважаючи на високий науковий потенціал.

Так, протягом останніх 15 років зростає використання результатів наукових досліджень вітчизняних учених у сфері інноваційної діяльності сусідніх держав, зменшуються обсяги використання можливої бази об'єктів інноваційної діяльності в Україні та знижується кількість інноваційно активних підприємств. В порівнянні з країнами-лідерами, такими як Нідерланди (62%), Австрія (67%), Німеччина

(69 %), Данія (71 %) та Ірландія (74 %), цей розрив з Україною складає майже п'ять разів [12].

Відсутність цільових державних програм, відповідної інноваційної інфраструктури, прозорості умов для бізнесу на перспективу, новаторські ідеї залишають на рівні ідей, які часто реалізуються поза межами України. Функціонуючі спеціальні зони, технопарки, інноваційні фонди переслідують різноманітні цілі, які часто не мають жодного стосунку до бізнес-результату.

Наступною проблемою, яка перешкоджає залученню підприємництва до вирішення проблем стійкого розвитку в Україні є проблема самоорганізації підприємництва та його участі у соціальному діалозі.

Аналіз наукової літератури з проблем соціального діалогу дає можливість зробити висновок, що ефективно партнерство, зокрема між підприємницькою громадськістю та органами державної влади має базуватися, в тому числі, на взаємній повазі та довірі.

У випадку підприємницьких об'єднань (наприклад, сторони роботодавців у соціальному діалозі), їх здатність впливати на урядові рішення визначається власне рівнем самоорганізації – інтенсивністю та якістю підтримки з боку членських структур, а також здатністю забезпечувати виконання взятих стороною зобов'язань тими суб'єктами, які входять до цих об'єднань.

Слід зауважити, що соціальна самоорганізація, зокрема в підприємницькому секторі, має різні джерела та результати. Можна говорити про існування трьох рівнів самоорганізації (табл. 1).

Перший рівень – «самоорганізація проти», яка базується на поєднанні зусиль членів соціуму для протидії чинникам (правовому полю, офіційній ідеології, конкурентам тощо), що заважають реалізувати їх спільні інтереси. Саме на цих засадах зароджувались «тіньова економіка» в бувшому СРСР. Люди з високими підприємницькими здібностями могли реалізувати свої потреби та інтереси лише формуючи «тіньові» схеми та зв'язки, протидіючи офіційним нормам.

Таблиця 1

Рівні самоорганізації підприємництва

Рівні самоорганізації	Форми прояву	Принципи об'єднання
Самоорганізація I-го рівня «самоорганізація проти»	Утворення соціальних груп (зокрема, організацій та об'єднань підприємців та роботодавців)	Спільні корпоративні інтереси, спрямовані на подолання перешкод бізнесу
Самоорганізація II-го рівня	Соціальний капітал	Довіра, кооперація ресурсів
Самоорганізація III-го рівня	Соціальний діалог	Спільні цінності, синергія

Як показує практика, формування організованого підприємницького руху також має в основі захисні корпоративістські принципи. Саме виборювання своїх прав, протидія незаконним, некомпетентним рішенням владних органів, недобросовісним конкурентам стали першоосновою самоорганізації об'єднань підприємців та роботодавців. Окрім того, «самоорганізація проти» має ситуативні переваги у порівнянні з вищими її рівнями. По-перше, сформулювати образ «спільного ворога» набагато простіше, ніж згуртувати, зацікавити підприємців навколо спільної ідеї на довгострокову перспективу. По-друге, сучасний український бізнес занадто «атомізований», пересічний підприємець має низький рівень довіри не лише до влади, а й до громадського підприємницького сектора. По-третє, позиція «бути проти» дозволяє не дотримуватись взятих на себе зобов'язань.

Зазначені вище проблеми зумовлюють неефективний формат участі підприємців (передусім, малого та середнього бізнесу) у соціальному діалозі (СД) з Урядом та профспілками.

6. Висновки

На основі проведеного аналізу доцільно виокремити наступні напрямки посилення місця і ролі підприємництва у забезпеченні СР в Україні.

1. У сфері формування нової господарської культури на принципах соціальної відповідальності:

а) реалізація на державному рівні програм стимулювання підприємництва до впровадження стандартів СВБ та запровадження екосумісних виробництв;

б) екологізація освіти, реалізація просвітницьких програм в підприємницькому середовищі щодо екологізації господарської діяльності.

2. У сфері використання підприємницького потенціалу для «інноваційного прориву» країни:

2.1. Реалізація державної інноваційної політики має реалізуватись в рамках соціального діалогу між урядом та стороною роботодавців й має передбачати: по-перше, забезпечення нормативно-правової бази інноваційного розвитку, передусім у сфері захисту прав інтелектуальної власності; по-друге, надання «ресурсу розвитку» у формі запровадження визначеного законодавством спеціального правового режиму реалізації інноваційних проектів за встановленими в рамках діалогу пріоритетами науково-технічного та інноваційного розвитку, по-третє, залучення фінансових та інвестиційних ресурсів для підтримки інноваційних процесів має бути достатнім за обсягом для забезпечення відтворювальних циклів інноваційних процесів в національній економіці, зокрема в контурі передового п'ятого технологічного укладу; по-четверте, в рамках Генеральної угоди між

урядом, профспілками та роботодавцями має бути закладені узгоджені сторонами принципи реалізації «постіндустріального ланцюга – семи «і»: інтелект – інформація – ініціатива – інфраструктура – інвестиції – інновації – інтеграція.

2. 2. Реалізація даної концепції має базуватися на основі розвитку «інноваційних кластерів», «кластерної економіки», пошуку оптимальної моделі територіально-виробничих структур. Результатом реалізації даних підходів має стати стимулювання розвитку виробничо-інноваційних структур з високим рівнем самоорганізації. Це має стати одним із базових засад практичної реалізації моделі управління стійким розвитком держави.

3. У сфері посилення самоорганізації підприємства та участі у соціальному діалозі:

3. 1. Удосконалення механізмів функціонування інституту соціального діалогу шляхом:

а) посилення, з одного боку, двосторонності партнерства та участі держави у якості арбітра, а з іншого – впливу соціальних партнерів на формування та реалізації державної соціально-економічної політики;

б) законодавче розширення сфер компетенції інституцій СД щодо реалізації соціально-економічної політики країни, що посилює мотивацію підприємців та роботодавців до участі у СД.

3. 2. 3 метою приведення структури соціальних партнерів у відповідність одна до одної необхідне розширення соціальної бази та членства підприємців в організаціях роботодавців для збільшення репрезентації інтересів якомога більшої їх кількості.

3. 3. 3 метою інноваційного оновлення діяльності організацій підприємців та роботодавців необхідно (на визначений термін) на державному рівні, але без прямого втручання у діяльність, підтримати ті з них, що не входять до існуючих об'єднань організацій роботодавців, але довели свою активність у захисті інтересів своїх членів у соціально-трудових відносинах.

3. 4. Демонізація сторони роботодавців, зокрема в контексті представництва усіх зацікавлених суб'єктів Сторони в роботі Спільного представницького органу сторони роботодавців на національному рівні.

Література

1. Програма дій «Порядок денний на XXI століття» [Текст]. – К.: Інтелсфера, 2000. – 360 с.
2. Шумпетер, І. Теорія економічного розвитку [Текст] / І. Шумпетер. – М.: Прогрес, 1982. – С. 126–140.
3. Сталій розвиток суспільства. Навчальний посібник: Програма розвитку ООН. Муніципальна програма врядування та сталого розвитку [Текст]. – Київ, 2009. – 23 с.
4. Вебер, М. Избранные произведения [Текст]. – М.: Прогрес, 1990. – С. 206–207.
5. Глобальний договір ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studopedia.net/8_54029_globalniy-dogovir-oon.html
6. Воробей, В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? [Електронний ресурс] / В. Воробей // «Ки-

єво-Могилянська Бізнес Студія". – 2005. – № 10. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>

7. Калита, П. Я. Соціально-спрямований бізнес, або Бізнес з турботою про Людей [Електронний ресурс] / П. Я. Калита. – Режим доступу: http://www.studmed.ru/kalita-pya-socialno-spryamovaniy-bznes-abo-bznes-z-turbotoyu-pro-lyudey_1f73e7ede05.html

8. Садеков, А. А. Предпринимательство и устойчивое развитие. Донецкий гос. ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского [Текст] / А. А. Садеков. – Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2002. – 91 с.

9. Шмидхейни Стефан и члены Совета предпринимателей. Смена курса [Текст]. – М.: Геликон, 1994. – 384 с.

10. Шумпетер, И. Теория экономического развития [Текст] / И. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – С. 126–140.

11. Лапин, Н. И. Нововведение. Социология: Словарь-справочник. Т. 1. Социальная структура и социальные процессы [Текст] / Н. И. Лапин. – М.: Наука, 1990. – С. 63–64.

12. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів" [Текст]. – Відомості Верховної Ради України, 2011. – № 11.

References

1. Programa diy "Poriadok denniy XXI stolittia" [Action programme "Agenda for the XXI century"] (2000). Kiev: Telstar, 360.
2. Schumpeter, I. (1982). Teorya ekonomicheskogo razvitiya [Theory of economic development]. Moscow: Progress, 126–140.
3. Staliy rozvitok suspil'stva [Sustainable development of society] (2009). Study guide: United Nations development Programme. Municipal program management and sustainable development. Kiev: BAITE, 240.
4. Veber, M. (1990). Izbrannie proizvedeniya [the Selected works]. Moscow: Progress, 206–207.
5. Globalniy dogovir OOH [The UN global compact]. Available at: http://studopedia.net/8_54029_globalniy-dogovir-oon.html
6. Vorobey, W. Korporativna sotsial'na vidpovidal'nist chі vigoda? [Corporate social responsibility or benefit?]. Available at: <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>
7. Kalita, P. Y. Sotsialno spryamovaniy biznes abo biznes z turbotoyu pro lyudey [Socially-oriented business, or Business with the care of People]. Available at: http://www.studmed.ru/kalita-pya-socialno-spryamovaniy-bznes-abo-bznes-z-turbotoyu-pro-lyudey_1f73e7ede05.html
8. Sadekov, A. A. (2002). Predprinimatelstvo I ustoichivoe razvitie [Entrepreneurship and sustainable development]. Donetsk : the University. M. Tugan-Baranovsky, 91.
9. Midhani Stefan and members of the business Council (1994). Smena kursa [Change of course]. Moscow: Helicon, 384.
10. Schumpeter, I. (1982). Teorya ekonomicheskogo razvitiya [Theory of economic development]. Moscow, Russia: Progress, 126–140.
11. Lapin, N. S. (1990). Novovvedenie [Innovation]. Sociology: the Dictionary-directory. Vol. 1. Social structure and social processes. Moscow: Nauka, 63-64.
12. Rekomendatsii parlaments'kih sluhan na temu: Strategiy innovatsiynogo rozvitku Ukrainy v umovah globalizatsiinih zmin [On Recommendations of parliamentary hearings on the theme: "Strategy of innovation development of Ukraine for 2010-2020 in conditions of globalization challenges"] (2011). Vedomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine, 11.

Рекомендовано до публікації д-р екон. наук Цимбалюк С. О.
Дата надходження рукопису 22.05.2015

Богдан Валерійович Ільченко, старший викладач, кафедра політології та соціології, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», пр. Перемоги, 54/1, м. Київ, Україна, 03680

E-mail: bogdan_ilch@ukr.net